

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Davida Hipšra a soudců Tomáše Foltase a Lenky Krupíčkové v právní věci žalobkyně: **M. S.**, zastoupena JUDr. Lubošem Chalupou, advokátem se sídlem Křižíkova 56, Praha 8, proti žalovanému: **Ministerstvo kultury**, se sídlem Maltézské náměstí 471/1, Praha 1, **za účasti** osoby zúčastněné na řízení: **Středočeský kraj**, se sídlem Zborovská 81/11, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 6. 2021, č. j. 8 A 205/2017-100,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši **4 114 Kč** k rukám jejího zástupce JUDr. Luboše Chalupy, advokáta, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- III. Osoba zúčastněná na řízení **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 1. 11. 2017, č. j. MK 68985/2017 OLP, ministr kultury zamítl rozklad žalobkyně a potvrdil rozhodnutí žalovaného 7. 3. 2017, č. j. MK 17400/2017 OPP, jímž byla podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 20/1987 Sb.“), za kulturní památku prohlášena zahrada obklopující stavbu č. p. X (tzv. Schnöblingovu vilu), k. ú. S. a V., která je tvořena pozemky parc. č. XA a XB a úseky kamenných tarasních zdí (i se schodišti) na pozemku parc. č. XA, k. ú. S., a pozemky parc. č. XC a XD v k. ú. V. (dále jen „zahrada“ nebo „dotčené pozemky“).

II.

[2] Žalobkyně podala proti rozkladovému rozhodnutí ministra kultury žalobu k Městskému soudu v Praze, který rozsudkem ze dne 16. 6. 2021, č. j. 8 A 205/2017-100, zrušil jak žalobou napadené rozkladové rozhodnutí ministra kultury, tak i jemu předcházející rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[3] Městský soud uvedl, že ministr kultury (a před ním i žalovaný) v napadeném rozhodnutí ignoroval princip minimalizace omezení vlastnických práv žalobkyně, nevypořádal se řádně se závěry znaleckých posudků a napadené rozhodnutí vybočuje z mezí správního uvážení v míře, kterou soud nemůže aprobovat.

[4] Podle názoru městského soudu znalecké posudky nejsou ve své podstatě rozporné, pokud jde o odborná zjištění. Znalecké posudky se neliší v popisu stavu zahrady z odborného hlediska, ale v závěru, zda zahrada má parametry kulturní památky. To je však závěr právní, který znalci nepřísluší a který je oprávněn učinit pouze správní orgán. Žalovaný však převzal právní hodnocení skutkového stavu, jak je učinil znalecký ústav, a tím své rozhodnutí zatížil vážnou právní chybou.

[5] Městský soud konstatoval, že zahrada je ve stavu odpovídající desetiletí trvajícímu stavu neúdržby a nekoncepčních zásahů. Z původního architektonicko – krajinářského konceptu se nedochovalo téměř nic, co by nebylo třeba obnovit od samotného základu. Tím, že zahrada byla prohlášena za kulturní památku, žalovaný zavázal žalobkyni, aby zejména obnovila dílem vyasfaltované, dílem zcela zaniklé původní písčité cesty, odstranila návoz zeminy a túje a obnovila původní výhled z vily na palouk, zaniklý ovocný sad znovu osázela ovocnými stromy a zeleninou, odstranila chlorinátor, altán, revitalizovala jezírko, znovu vybudovala tenisové kurty, bazén a skalku. Již stručný výčet nezbytných prací nezbytně vede k závěru, že k těmto povinnostem žalobkyni zavázat nelze, neboť by zásah do vlastnických práv žalobkyně byl ve zjevném nepoměru k významu zahrady z hlediska památkové ochrany.

[6] Podle městského soudu je napadené rozhodnutí vnitřně rozporné, neboť žalovaný trvá na památkové ochraně zahrady, stavbu bývalé Schnöblingovy vily z této ochrany vyjímá z důvodu ztráty jejího původního architektonického významu a zároveň argumentuje památkovou ochranou Benešovy vily, vily Stiassny nebo vily Tugendhat, ačkoli v uvedených případech je památkově chráněna nemovitost jako celek, tedy krajinářsko – architektonické výjimečné propojení stavby a k ní příslušejících pozemků. Ostatně ze všech znaleckých posudků vyplývá, že architektonicky cenné bylo právě navržení stavby spolu se zahradou, vytvářející harmonickou kompozici. Právě hodnota tohoto organického propojení prvorepublikové vily a rozsáhlé zahrady je vzhledem k devastaci vily i zahrady v podstatě nenávratně ztracena.

[7] Rozhodnutí, kterým je chráněna pouze zahrada, bez vily, aniž by si jedno i druhé ponechalo svůj původní vzhled, je v rozporu jak s principem omezení vlastnického práva, tak i s principem ochrany vlastnictví, jehož se žalobkyně dovolává. Zásah do vlastnického práva je přípustný pokud má ústavně legitimní a o zákonné cíle opřený důvod a je učiněn

pokračování

v nezbytně nutné míře. Tímto hlediskem se žalovaný vůbec nezabýval, ačkoli ze znaleckého posudku zpracovaného Zahradnickou fakultou Mendelovy univerzity v Brně výslovně vyplývá, že v porostu jsou nevyhnutelné pěstební zásahy a rovněž obnova prvků (vegetačních a technických) zahradní kompozice je žádoucí. Žalovaný nikterak nepoměřil zájem na zachování zahrady jako kulturní památky s ekonomickými možnostmi žalobkyně. Žalobkyně je vlastníkem pouze pozemků, bez ekonomického užítu a prohlášením zahrady za kulturní památku je současně zavázána provádět pěstební činnost a obnovit architektonické prvky. To představuje nepochybně ekonomickou újmu v míře, kterou po žalobkyni spravedlivě požadovat nelze.

[8] Městský soud dále konstatoval, že původní stavební návrh pracoval s koncepcí vily umístěné v rozsáhlé zahradě, rozčleněné na předem navržené smysluplné celky: bazén, kurty, stráž pod vilou s výhledem, jezírko, ovocný sad, skalka. Zahrada nebyla navrhována jako samostatný celek, ale jako funkční součást celého areálu, včetně např. promyšlené příjezdové cesty. Zničení původního vzhledu a změna architektonického i umělecko – řemeslného výrazu stavby, důvodně vyloučila stavbu původní vily z památkové ochrany. Ochrana zahrady samotné, která po stejnou dobu jako stavba trpěla nekoncepčními zásahy, které historický návrh architekta (bez ohledu na to, zda šlo o Otokara Fierlingera nebo Tomáše Šaška) naprosto ignorovaly, postrádá smysl a nelze ji rozumně odůvodnit.

[9] K závěru žalovaného, který v napadeném rozhodnutí označil úseky kamenných tarasních zdí i se schodišti na pozemku p. č. XA za součást pozemku, které mají památkovou hodnotu, městský soud uvedl, že zeď i schodiště jsou silně poničeny, a pokud v původním návrhu měly svůj estetický i funkční význam, v důsledku devastace zahrady i staveb jej zcela ztratily.

[10] Žalovaný rovněž pochybil, když srovnával význam památkově chráněného areálu Benešovy vily s předmětnou zahradou. Památkově chráněná není zahrada Benešovy vily, ale celý objekt. Je věcí obecně známou, kterou není třeba dokazovat, že vila sloužila soukromému životu manželů Benešových, paní Hana Benešová zde dožívala i po smrti svého manžela, nedošlo k devastaci nemovitosti jako v projednávaném případě a Edvard Beneš je na zahradě pohřben. Tyto aspekty napadené rozhodnutí pomíjí a argumentuje pouze velikostí pozemků, která z hlediska památkové ochrany nemůže být rozhodující. Pokud už žalovaný v napadeném rozhodnutí srovnává zahradu bývalé Schnöblingovy vily s jinými objekty, nemůže se jednat o památkově chráněné nemovitosti, zahrnující jak zahradu tak i historicky a architektonicky významnou stavbu.

III.

[11] Proti tomuto rozsudku podal žalovaný (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[12] Stěžovatel namítal, že městský soud rozhodl napadeným rozsudkem nezákonně, neboť nahradil správní uvážení soudním, a to zejména v otázce splnění podmínek pro prohlášení předmětných nemovitostí za kulturní památku a následných podmínek obnovy kulturní památky. Podle ustálené judikatury je otázka vyhodnocení památkových hodnot, které jsou podmínkou podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona

č. 20/1987 Sb. pro prohlášení věci za kulturní památku, otázkou tzv. správního uvážení. Toto uvážení, které bylo správními orgány realizováno v nyní řešeném případě, není v rozporu s obsahem spisového materiálu a je řádně odůvodněno ve smyslu § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). V dané věci nelze mít za to, že by závěry správních orgánů nebyly podloženy dostatečně skutkovými zjištěními nebo s nimi byly v rozporu či že by se správní orgán nevypořádal se všemi námitkami žalobkyně. Závěry, k nimž správní orgány dospěly při hodnocení rozhodujících skutečností, nejsou v rozporu se zásadami logického myšlení a uvažování. Tím jsou zároveň i vymezeny meze přezkumné činnosti soudu ve správním soudnictví, pokud jde o správní uvážení ze strany správního orgánu. V judikatuře je proto v tomto směru opakovaně zdůrazňováno, že úkolem soudu není nahradit správní orgán v jeho odborné kompetenci ani správní uvážení nahradit uvážením soudním, ale naopak posoudit, zda se správní orgán v napadeném rozhodnutí dostatečně vypořádal se zjištěným skutkovým stavem, resp. zda řádně a úplně zjistil skutkový stav řádným procesním postupem, a zda tam, kde se jeho rozhodnutí opíralo o správní uvážení, nedošlo k vybočení z mezí a hledisek stanovených zákonem. Pokud jsou tyto předpoklady splněny, nemůže soud z týchž skutečností vyvozovat jiné nebo přímo opačné závěry na základě soudem provedeného vlastního uvážení. Judikatura a i komentářová literatura shora uvedené limity soudního přezkumu logicky shrnuje tak, že správní soud z procesního hlediska není v pořadí další - tzv. „třetí správní instancí“. Tyto limity však městský soud v napadeném rozsudku zřetelně překročil.

[13] Stěžovatel dále namítal, že se městský soud při nepřípustném nahrazení správního uvážení uvážením soudním dopustil konkrétních věcných a odborných pochybení. V bodě 182 napadeného rozsudku městský soud pochybil, když v nyní řešeném případě vyslovil odborně nesprávný hodnotící názor, který je navíc nedostatečně odůvodněný a nepodložený, že nositelem památkových hodnot dosahujících významu a právního statusu kulturní památky (ve smyslu splnění podmínek § 2 zákona č. 20/1987 Sb. pro prohlášení věci za kulturní památku) nemůže být dílčí část kdysi širšího komplexně navrženého a komponovaného celku, s kterým tato část dříve tvořila jednotný harmonický architektonický a urbanistický soubor. Takový hodnotící názor městského soudu nejenže nemá oporu v platném zákoně č. 20/1987 Sb., ale je navíc z hlediska odborně přijímané a dlouhodobě praktikované obecné metodiky památkové péče zcela nestandardní, s možnými vážnými a trvalými dopady na nyní řešený případ, ale rovněž na celou zájmovou oblast památkové péče. Aplikace výše uvedených hodnotících pravidel vyslovených městským soudem by totiž z logiky věci znamenala faktickou rezignaci a nemožnost prohlásit za kulturní památku jakoukoliv památkově hodnotnou jednotlivou součást kdysi širšího, ale v současnosti již zaniklého, nebo více či méně znehodnoceného jednotného souboru. Stěžovatel k tomu podotkl, že status kulturní památky bývá zcela standardně udělován i dochovaným pozůstatkům kdysi rozsáhlejších souborů, historických areálů a celků, vykazují-li ve smyslu zákona dostatečné památkové hodnoty.

[14] V bodě 183 napadeného rozsudku městský soud pochybil, když při hodnocení věci, které je navíc nedostatečně odůvodněno, nevzal dostatečně v úvahu skutečnost, že proces degradace dotčené rozsáhlé parkové zahrady byl v průběhu doby pozvolný, postupný, nikoliv okamžitý, a že i přes některé provedené negativní zásahy a letitou odbornou neúdržbu nikdy nedošlo k takovému poškození posuzované parkové zahrady, které by

pokračování

znamenalo ztrátu jejich zahradně-krajinářských kvalit a vedlo k nevratnému zničení její vysoké estetické a výpovědní hodnoty. Obdobný osud ostatně ve druhé polovině 20. století čekal většinu vilových a zámeckých zahrad a parků, včetně dnes revitalizovaných prvorepublikových zahrad kolem vily Stiassny a Tugendhat v Brně a mnohých dalších.

[15] V bodě 184 napadeného rozsudku městský soud pochybil, když dospěl k hodnotícím úvahám, které se nezakládají na odborné znalosti problematiky historické zahradní architektury a zcela negují existující poznatky, vydané publikace i odborné metodiky z této oblasti a navíc jsou nedostatečně odůvodněny. Městský soud při formulaci svých hodnotících úvah ohledně splnění podmínek § 2 zákona č. 20/1987 Sb. pro prohlášení věci za kulturní památku dostatečně nepřihlédl ke skutečnosti, že v meziválečném období první republiky, kdy většina nově zakládaných zahrad dosahovala výměry několika set metrů čtverečních, se v případě dotčených pozemků jednalo o reprezentativní sídlo svou rozlohou a celkovou dispozicí okolní zahradní úpravy zcela výjimečné. Srovnání s prvorepublikovými vilovými zahradami manželů Benešových, rodiny Stiassných a Tugendhatových je tedy zcela na místě a správné. Na rozdíl od zahrad českých státníků v Sezimově Ústí byla předmětná strančická zahrada naopak zakládána v duchu aktuálních dobových trendů podle předem jasně stanoveného a důmyslně propracovaného návrhu architekta Otokara Fierlingera. Existence památkového statusu u vil situovaných při výše jmenovaných parkových zahradách, nebo stav dochování těchto vil, naprosto nesouvisí s vlastním odborným posuzováním a srovnáváním historického významu jednotlivých parkových zahrad u těchto reprezentativních objektů jakožto stěžejních realizací tehdejšího zahradního umění a krajinářské tvorby.

[16] V bodě 185 napadeného rozsudku městský soud pochybil, když jako domnělou překážku pro prohlášení věci za kulturní památku nesprávně přdestřel možný budoucí přepjatě restriktivní rozsah ochranného režimu kulturní památky v souvislosti s její následnou údržbou a obnovou na základě závazných stanovisek vydávaných podle § 14 zákona č. 20/1987 Sb. K tomu stěžovatel konstatoval, že status kulturní památky u předmětné parkové zahrady rozhodně neznamená restriktivní požadavek státní památkové péče na její obnovu do původní podoby. Stěžejním cílem je především chránit a udržovat nyní dochované památkové hodnoty, teprve v případě budoucích revitalizací a výraznějších obnovných prací koordinovat takové úpravy s původní koncepcí a charakterem parkové zahrady. Stěžovateli v rámci řízení o prohlášení věci za kulturní památku nepřísluší meritorně přezkoumávat, závazně posuzovat a předjímat budoucí podmínky a restrikce při obnově kulturní památky. Městský soud tak nepřípustně předjímá, jak bude konkrétně aplikován ochranný režim kulturní památky při vydávání závazných stanovisek ve věci budoucí obnovy předmětné zahrady s tím, že tento bude podle jeho názoru příliš restriktivní a pro vlastníka zatěžující. Budoucí obnovu zahrady je tedy možno meritorně posuzovat teprve až v rámci řízení o vydání závazného stanoviska státní památkové péče podle § 14 zákona č. 20/1987 Sb., a to v rozsahu vymezeném obsahem žádosti o vydání závazného stanoviska, kde bude specifikován konkrétní rozsah zamýšlených úprav a obnovy. V rámci řízení o prohlášení za kulturní památku nelze předjímat obsah budoucích závazných stanovisek a vést hypotetické úvahy o přípustnosti případných úprav, obnovy a údržby zahrady, když meritorní závěr o přípustnosti konkrétního řešení přísluší orgánu vydávajícímu závazné stanovisko. Stěžovatel zdůraznil, že v tomto případě by režim kulturní památky neměl zkomplikovat běžnou údržbu, ani

by neměl zabránit operativnímu řešení náhlých havarijních situací. Památková ochrana není na překážku rekonstrukce ani odstraňování závad. K běžné údržbě provozně-technického charakteru není zapotřebí závazného stanoviska orgánu památkové péče. Ani tato závazná stanoviska by však neměla být na překážku zajištění řádného, bezpečného a ekonomicky udržitelného provozu předmětné zahrady, neboť ustálená judikatura setrvale odmítá v oblasti památkové ochrany neproporcionální praxi orgánů státní památkové péče.

[17] Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[18] Žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že ji považuje za nedůvodnou, a proto navrhla, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl a přiznal jí náhradu nákladů řízení. Napadený rozsudek je podle jejího názoru přezkoumatelný a věcně správný, městský soud správně vyložil a aplikoval § 2 i § 14 zákona č. 20/1987 Sb. s respektováním limitů přezkumné činnosti soudu ve věci správního uvážení. Vyjádřila se rovněž podrobně k jednotlivým okruhům kasačních námitek.

[19] Ke kasační stížnosti se rovněž vyjádřila i osoba zúčastněná na řízení, její vyjádření je však rozporné a tudíž nesrozumitelné. Osoba zúčastněná na řízení na jedné straně uvádí, že se ztotožňuje s námitkami uvedenými v kasační stížnosti, tj. že při rozhodování správní orgány postupovaly v souladu se zákonem a že napadený rozsudek je nezákonný z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem a současně je i nepřezkoumatelný, ale na druhé straně tvrdí, že kasační stížnost „žalobkyně“ (správně žalovaného – pozn. NSS) není důvodná a navrhuje, aby ji Nejvyšší správní soud zamítl.

V.

[20] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[21] Kasační stížnost není důvodná.

[22] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval namítanou nepřezkoumatelností rozsudku městského soudu. Platí totiž, že nepřezkoumatelný rozsudek zpravidla nenabízí prostor k úvahám o námitkách věcného charakteru a je nezbytné jej bez dalšího zrušit. Konstantní judikatura tohoto soudu označuje za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů zejména takové rozhodnutí, v němž soud zcela opomene vypořádat některou z uplatněných žalobních námitek (viz například rozsudky ze dne 27. 6. 2007, č. j. 3 As 4/2007-58, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, či ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004-74), respektive pokud z jeho odůvodnění není zřejmé, proč nepovažoval za důvodnou právní argumentaci

pokračování

účastníka řízení a proč žalobní námitky účastníka považuje za liché, mylné nebo vyvrácené, a to zejména tehdy, jde-li o právní argumentaci, na níž je postaven základ žaloby (viz například rozsudek ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44).

[23] Současně vycházel Nejvyšší správní soud ze své ustálené judikatury, podle níž je s kasačním důvodem podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. třeba zacházet obezřetně, neboť zrušením rozhodnutí soudu pro nepřezkoumatelnost se oddaluje okamžik, kdy základ sporu bude správními soudy s konečnou platností vyřešen, což není v zájmu ani účastníků řízení a ani ve veřejném zájmu na hospodárnosti řízení před správními soudy (srov. například rozsudek ze dne 24. 3. 2016, č. j. 4 Azs 21/2016-66).

[24] Rozsudek městského soudu netrpí nedostatky, které by měly za následek jeho nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů. Městský soud se zabýval především otázkou, zda stěžovatel správně posoudil splnění zákonných podmínek pro prohlášení zahrady za kulturní památku a zda přitom nevybočil z mezí správního uvážení. Městský soud přitom srozumitelně a relativně podrobně vysvětlil, k jakému závěru dospěl a z jakých důvodů. Z odůvodnění je zřejmé, které skutečnosti považoval městský soud za rozhodné, a v základu to, jak nahlížel na jednotlivé poznatky stěžovatele; jinou otázkou pak je, zda jsou závěry městského soudu věcně správné. Povinnost soudu odůvodnit přezkoumatelným způsobem závěry, ke kterým dospěje, nelze vykládat jako povinnost reagovat na každou dílčí výtku a argument ať již žalobce, anebo žalovaného. V nynější věci o tom, že stěžovatel navzdory namítané nepřezkoumatelnosti odůvodnění napadeného rozsudku porozuměl, věcně s ním však nesouhlasí, svědčí již to, že s ním v kasační stížnosti polemizuje.

[25] S ohledem na uvedené skutečnosti lze tedy uzavřít, že kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. není dán.

[26] Pokud jde o námitku, že městský soud nezákonně nahradil správní uvážení uvážením soudním, a to zejména v otázce splnění podmínek pro prohlášení dotčených pozemků za kulturní památku a následných podmínek obnovy kulturní památky, tato je nedůvodná.

[27] Nejvyšší správní soud souhlasí se stěžovatelem, že otázka vyhodnocení památkových hodnot, které jsou podmínkou pro prohlášení věci za kulturní památku podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., je otázkou tzv. správního uvážení, které leží v zásadě mimo rozsah přezkumné pravomoci správních soudů. Výjimkou jsou však situace, kdy došlo k překročení jeho mezí, nezohlednění některého ze zákonem předepsaných kritérií, či dokonce aтраhoval-li si správní orgán diskreci tam, kde to zákon nepředpokládá (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002-42, či ze dne 31. 7. 2007, č. j. 8 Afs 127/2005-71). V nyní posuzovaném případě městský soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí vybočuje z mezí správního uvážení v míře, kterou nemůže aprobovat.

[28] Městský soud při posouzení faktického stavu dotčených pozemků stejně jako stěžovatel vycházel zejména ze znaleckých posudků a znaleckých vyjádření Ing. Jiřího Grulichy, RNDr. Oldřicha Vacka a Mendlovy univerzity v Brně, které jsou součástí

správního spisu. Za tímto účelem městský soud dále doplnil dokazování šetřením na místě samém, které se uskutečnilo dne 14. 5. 2021. Městský soud správně poukázal na to, že znalecké posudky a znalecká vyjádření nejsou v podstatě rozporné, pokud jde o odborná zjištění (popis stavu dotčených pozemků a staveb). Z takto zjištěného stavu věci vyplývá a mezi stranami je nesporné, že dotčené pozemky se v rozhodné době nacházely ve stavu vysoké zanedbanosti, který odpovídal desetiletím trvajícimu stavu neúdržby a nekoncepčních zásahů (tj. od roku 1949, kdy došlo ke znárodnění areálu). Došlo tedy k postupné degradaci zahrady a architektonických prvků, která se tak fakticky změnila v neudržovaný lesopark, což má vliv na zásadní změnu vzhledu, estetického vnímání a užití původního architektonicko - krajinářského konceptu. Skutečnost, že proces degradace byl v průběhu doby pozvolný, postupný, nikoliv okamžitý, přitom nemá vliv na konečný výsledek, jímž je zánik původního architektonicko - krajinářského konceptu. Za této situace lze souhlasit s městským soudem, že závěry správních orgánů neodpovídají objektivně zjištěným skutkovým okolnostem, neboť stěžovatel v rámci správního uvážení posuzoval něco (tj. architektonicko - krajinářský koncept zahrady), co již v rozhodné době reálně neexistovalo a muselo by to být znovu vytvořeno při vynaložení nemalých finančních prostředků.

[29] Nejvyšší správní soud nesdílí stěžovatelovu obavu z toho, že závěry městského soudu mohou mít vážné a trvalé dopady na celou zájmovou oblast památkové péče, neboť by jejich aplikace znamenala faktickou rezignaci a nemožnost prohlásit za kulturní památku jakoukoliv památkově hodnotnou jednotlivou součást kdysi širšího, ale v současnosti již zaniklého, nebo více či méně znehodnoceného jednotného souboru. V nyní posuzované věci městský soud nevyslovil obecný právní názor, že nositelem památkových hodnot dosahujících významu a právního statusu kulturní památky (ve smyslu splnění podmínek § 2 zákona č. 20/1987 Sb. pro prohlášení věci za kulturní památku) nemůže být dílčí část kdysi širšího komplexně navrženého a komponovaného celku, s kterým tato část dříve tvořila jednotný harmonický architektonický a urbanistický soubor. Městský soud toliko poukazoval na skutečnost, že v tomto konkrétním případě ze všech znaleckých posudků a znaleckých vyjádření vyplývá, že architektonicky cenné bylo právě navržení stavby spolu se zahradou, vytvářející harmonickou kompozici. Městský soud v tomto směru zdůraznil, že zahrada nebyla navrhována jako samostatný celek, ale jako funkční součást celého areálu. Zničení původního vzhledu a změna architektonického i umělecko - řemeslného výrazu stavby podle názoru městského soudu důvodně vyloučila stavbu původní vily z památkové ochrany, přičemž ochrana zahrady samotné, která po stejnou dobu jako stavba trpěla nekoncepčními zásahy ignorujícími historický návrh architekta, postrádá smysl a nelze ji rozumně odůvodnit. Z uvedeného je zřejmé, že městský soud tyto závěry vyslovil toliko ve vztahu k posuzovanému případu a nelze je tedy zobecňovat.

[30] Pokud jde o námitky stěžovatele, jimiž poukazoval na to, že v meziválečném období první republiky se v případě dotčených pozemků jednalo o reprezentativní sídlo svou rozlohou a celkovou dispozicí okolní zahradní úpravy zcela výjimečné, a proto je zcela na místě srovnání s prvorepublikovými vilovými zahradami manželů Benešových, rodiny Stiasných a Tugendhatových, pak je třeba uvést, že tyto jsou bezpředmětné. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s městským soudem v tom, že v nyní posuzovaném případě podle původního architektonicko - krajinářského konceptu šlo o výjimečné

pokračování

propojení stavby a k ní příslušejících pozemků. Původní návrh pracoval s koncepcí vily umístěné v rozsáhlé zahradě, rozčleněné na předem navržené smysluplné celky. Pro posouzení věci je však rozhodný skutkový a právní stav, který tu byl v době vydání rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), a ten se podstatně liší od stavu v roce 1949, kdy došlo ke znárodnění areálu. Jak bylo uvedeno výše, v důsledku dlouhodobého zanedbání údržby a nekonceptních zásahů došlo k zásadnímu narušení původního architektonicko – krajinářského konceptu. Předmětné námitky stěžovatele však poukazují na stav v rozhodné době již neexistující.

[31] Nejvyšší správní soud souhlasí se stěžovatelem, že městský soud pochybil, pokud v bodě 140 napadeného rozsudku konstatoval, že *„tím že zahrada byla prohlášena za kulturní památku, žalovaný zavázal žalobkyni, aby zejména: obnovila dílem vyasfaltované, dílem zcela zaniklé původní písčité cesty, odstranila návoz zeminy a túje a obnovila původní výhled z vily na palouk, zaniklý ovocný sad znovu osázela ovocnými stromy a zeleninou, odstranila chlorinátor, altán, revitalizovala jezírko, znovu vybudovala tenisové kurty, bazén a skalku.“* Rovněž závěry městského soudu, že *„Žalovaný nikterak nepoměřil zájem na zachování zahrady jako kulturní památky s ekonomickými možnostmi žalobkyně.“* (viz bod 146 napadeného rozsudku), či *„Žalobkyně je vlastníkem pouze pozemků, bez ekonomického užitku a prohlášením zahrady za kulturní památku je současně zavázána provádět pěstební činnost a obnovit architektonické prvky.“* (viz bod 147 napadeného rozsudku), nejsou přílehlavé.

[32] K tomu stěžovatel zcela správně uvedl, že status kulturní památky neznamená restriktivní požadavek státní památkové péče na její obnovu do původní podoby. Stěžejním cílem je především chránit a udržovat nyní dochované památkové hodnoty (viz § 9 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb.). Teprve v případě, zamýšlí-li vlastník kulturní památky provést údržbu, opravu, rekonstrukci, restaurování nebo jinou úpravu kulturní památky nebo jejího prostředí, je povinen si předem vyžádat závazné stanovisko příslušného orgánu státní památkové péče (§ 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb.). Městským soudem odkazovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2009, č. j. 7 As 43/2009-52, se týká právě vydávání závazných stanovisek v rámci obnovy (rekonstrukce, přestavby) památkově chráněné nemovitosti, nikoliv řízení o prohlášení věci za kulturní památku. Stěžovateli v rámci řízení o prohlášení věci za kulturní památku skutečně nepřísluší meritorně přezkoumávat, závazně posuzovat a předjímat budoucí podmínky a restrikce při obnově kulturní památky. Městský soud tak v napadeném rozsudku nesprávně předjímá, jak by měl být konkrétně aplikován ochranný režim kulturní památky při vydávání závazných stanovisek ve věci budoucí obnovy předmětné zahrady s tím, že tento bude podle jeho názoru příliš restriktivní a pro žalobkyni zatěžující.

[33] Přestože je daná kasační námitka důvodná, popsané pochybení městského soudu samo o sobě nepředstavuje takovou vadu, pro kterou by bylo třeba napadený rozsudek rušit. Ten totiž stojí i na dalších zrušovacích důvodech, které ob stojí (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2017, č. j. 2 Azs 343/2016-44, bod [19]).

[34] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[35] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyně měla ve věci plný úspěch, proto má právo na náhradu nákladů, které jí vznikly v souvislosti s právním zastoupením. Náklady řízení sestávají z odměny advokáta za jeden úkon právní služby ve výši 3 100 Kč (vyjádření ke kasační stížnosti) podle § 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, a náhrady hotových výdajů ve výši 300 Kč podle § 13 odst. 4 citované vyhlášky. Zástupce žalobkyně je plátcem DPH, proto se odměna a náhrada hotových výdajů zvyšují o částku odpovídající této dani (§ 57 odst. 2 s. ř. s.), tj. o 714 Kč. Celková částka náhrady nákladů řízení proto činí 4 114 Kč.

[36] Osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť jí soudem nebyla uložena žádná povinnost, v souvislosti s níž by jí náklady vznikly, a ani právo na náhradu řízení neuplatnila (§ 60 odst. 5 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. dubna 2023

David Hipšr
předseda senátu